

Anti-pestprotocol De Mijlpaal

Versie mei 2023

Inleiding

De Mijlpaal wil een school zijn waar alle leerlingen zich veilig voelen. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen neemt bij pesten. Pesten kan direct fysiek, verbaal of mentaal plaatsvinden, maar ook indirect via internet of telefoon.

Pesten onderscheidt zich van plagen. Bij pesten is er sprake van eenzijdig en structureel lichamelijk of psychisch uitdagen, negeren, uitlachen, uitsluiten etc. van een kind of een volwassene. Ook kan er sprake zijn van een machtsuitoefening.

Plagen gebeurt vaak subtiel en uit het zicht van ouders en leerkrachten. Daardoor weten zij meestal niet wat zich precies afspeelt tussen kinderen. Dat betekent dat er een goede samenwerking moet zijn tussen school en ouders en dat de kinderen moet worden geleerd hoe zij kunnen reageren als zij zich gepest voelen of merken dat andere kinderen worden gepest.

De belangrijkste regel bij pesten is dat kinderen die ermee te maken krijgen, er thuis en/of op school over moeten praten. Dit is geen klikken maar signaleren. Wie klikt wil dat de ander straf krijgt. Wie signaleert wil dat het ongewenste gedrag ophoudt. Deze kaart geeft aan hoe wij daar op school voor willen zorgen.

Doel

De beste manier om het pestprobleem aan te pakken is voorkomen dat leerlingen gaan pesten. Daarvoor is een veilig pedagogisch schoolklimaat nodig, waarin adequate preventieve maatregelen worden getroffen om probleemgedrag te voorkomen. Als er desondanks sprake is van pesten, dan werkt de school met de zogenaamde vijfsporenaanpak. Dit houdt in dat de ondersteuning zich richt op hulp aan het gepeste kind, hulp aan de pester, hulp aan de meelopers en de zwijgende middengroep, hulp aan de ouders en hulp aan de leerkracht. Doel van deze kwaliteitswijzer is het inzichtelijk maken van alle preventieve en repressieve anti-pestmaatregelen.

Preventieve maatregelen

Schoolregels

In de school zijn duidelijke gedragsregels vastgelegd die voor iedereen gelden, met maatregelen indien regels worden overtreden of procedures niet worden nageleefd.

Groepsafspraken

Een goede onderlinge sfeer in de groep is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de leerlingen in de groep en de leerkracht. In de eerste weken van het nieuwe schooljaar (De Gouden Weken) worden groepsafspraken gemaakt en in de klas opgehangen.

De leerlingen van de groepen 7 en 8 (en indien nodig ook groep 6) maken een WhatsHappy poster, waarin ze samen afspraken maken over de manier waarop ze met elkaar om willen gaan via de sociale media. De leerkracht besteedt voortdurend aandacht aan sociale veiligheid door incidenten oplossingsgericht na te bespreken. De leerlingen leren hoe ze ook hadden kunnen reageren en hoe een voor iedereen bevredigende oplossing kan worden gevonden in conflictsituaties.

Kindbegrip

Kindbegrip is een leerlingvolgsysteem voor sociale competentie, welbevinden en sociale veiligheid. Voor het monitoren daarvan wordt 1 x per jaar, in oktober een vragenlijst afgenomen. Na interpretatie van de scores worden indien nodig actieplannen gemaakt en uitgevoerd voor individuele leerlingen of voor de hele groep. De leerlingen die in oktober onvoldoende welbevinden of betrokkenheid scoorden, vragen wij in maart nogmaals de vragenlijst in te vullen om te zien of het aanbod heeft gezorgd voor ontwikkeling.

Tevredenheidsenquête

Wij nemen jaarlijks de tevredenheidsenquête bij onze leerlingen van groep 6 tot en met groep 8 en alle ouders van de school af om onze sociale veiligheid te blijven monitoren.

Contactpersonen en aandachtsfunctionaris

De contactpersonen en de aandachtsfunctionaris van de school bevorderen en borgen de veiligheid op school. De contactpersonen zijn aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en medewerkers die ontevreden zijn over dingen die de school aangaan. Dat kan b.v. (een ouder van) een leerling zijn die te maken heeft met pesten en zich onvoldoende gesteund voelt door de eigen leerkracht. De contactpersoon zorgt voor de opvang en begeleiding vanaf het eerste gesprek tot de klacht is opgelost, en geeft voorlichting over de mogelijke vervolgstappen en ondersteuning daarbij. De aandachtsfunctionaris is betrokken bij ernstige problematiek en incidenten.

TSO

Om pestgedrag tijdens de overblijf te voorkomen, houden de overblijfmedewerkers de kinderen aan de schoolafspraken en handelen op dezelfde manier als de leerkrachten. Na de overblijf vindt een mondelinge overdracht plaats, waarin eventueel pestgedrag wordt gerapporteerd. De overblijfcoördinator pakt incidenten op die nog niet naar tevredenheid van alle betrokkenen zijn opgelost.

Curatieve maatregelen

Structureel pesten en ander wangedrag worden niet getolereerd. Daarop volgt altijd een sanctie. Afhankelijk van de situatie kan dit een waarschuwing zijn, een straf, of uiteindelijk zelfs schorsing of verwijdering. Zie de kwaliteitswijzer "[Time out en grensoverschrijdend gedrag](#)" voor de praktische uitwerking hiervan.

Rol van de ouders

Als ouders zich zorgen maken om het welzijn van hun of andermans kind, dan overleggen ze met de leerkracht. Uitgangspunt is dat samen een oplossing wordt gezocht die goed is voor alle betrokkenen.

Ouders kunnen hun kinderen helpen om voor zichzelf op te komen, door hen erop te wijzen dat ze ongewenst gedrag kunnen negeren en/of op een effectieve manier moeten afwijzen (zie tips voor leerlingen). Als dat niet helpt dan moeten ze de hulp van de leerkracht inroepen. Voor jezelf opkomen betekent echter niet terugschelden, -slaan, -schoppen, of op een andere manier wraak nemen. Daarmee escaleren ruzies, het lost het conflict nooit op. Bovendien wordt de gepeste daardoor zelf pester en krijgt zelf straf, in plaats van hulp en mededogen. Als ouders vinden dat de aanpak tegen pesten in de klas tekortschiet, dan kunnen zij contact opnemen met de contactpersoon of vertrouwenspersoon van de ASKO.

Ouders spreken positief en met respect over andermans kind en opvoeding zie hiervoor het “gedragsprotocol ouders De Mijlpaal”. Het is belangrijk dat ouders zich realiseren dat ook hun kind kan pesten of kan worden gepest. Door pesten worden zowel het gepeste kind, als de pester beschadigd. Overleg met de school is dan ook in beide gevallen noodzakelijk. In de praktijk blijkt dat:

- Kinderen die uit onvermogen handelen, goed te corrigeren zijn als ouders en leerkrachten goed samenwerken.
- Kinderen die uit onvermogen handelen, moeilijk te corrigeren zijn als ouders dat onvermogen als excuus gebruiken voor het vertoonde wangedrag.
- Kinderen die zich opzettelijk misdragen, goed te corrigeren zijn als ouders en school op dezelfde lijn zitten.
- Kinderen die zich opzettelijk misdragen, moeilijk te corrigeren zijn als ouders het een probleem vinden van de school en er zelf niet mee lastig gevallen willen worden.

Cyberpesten (zie ook – [protocol sexting/grooming](#))

Cyberpesten is een vorm van pesten die nauwelijks zichtbaar is, omdat het in de digitale wereld begint. Cyberpesten gebeurt vaak anoniem. De dader en het slachtoffer staan niet in direct contact met elkaar, maar zijn enkel verbonden via een device (computer, tablet, telefoon o.i.d.). Het slachtoffer voelt zich bij cyberpesten vaak onveiliger dan bij gewoon pesten. Dit omdat de dader soms niet bekend is en het pesten is overal aanwezig. Voor de dader ontbreekt bij cyberpesten zicht op de impact die het pesten op de ander heeft, hierdoor ontbreekt de rem voor de dader.

Cyberpesten kan bestaan uit

- Uitsluiten (niet uitnodigen of verwijderen voor appgroepen)
- Beledigen
- Vernielen (virussen, hacken)
- Nadoen (identiteitsdiefstal)
- Te kijk zetten (foto's of filmpjes delen of photoshopen)
- Bedreigen

Op het internet gebeuren veel kwetsende dingen, maar er is pas sprake van cyberpesten als:

- Het gebeurt door iemand die je kent.

Dus ‘trolling’ (ruzies uitlokken in openbare groepen of onder nieuwsberichten) en ‘grooming’ (vriendschappelijk chatten als voorbode van seksueel misbruik), zijn geen vormen van cyberpesten.

- Er een machtsonevenwicht is.

Soms maken jongeren expres beschamende ‘stories’ van eenjarige vriend, die daar ook mee kan lachen. Of sturen ze een scheldtirade naar hun ex-lief, omdat ze gekwetst zijn dat die het heeft uitgemaakt.

- Het meerdere keren gebeurt.

Dat geldt ook voor een foto die door meerdere personen gedeeld wordt. Sexting (een naaktfoto of -filmpje van jezelf maken en die via social media versturen naar een vriend of vriendin) kan leiden tot cyberpesten wanneer de foto of het filmpje verspreid wordt via internet en dus voor iedereen toegankelijk wordt, waardoor er online-shaming kan ontstaan.

De eerste verantwoordelijkheid ter voorkoming en voor signalering van digitaal pesten ligt thuis.

Mediaopvoeding, regels en toezicht zijn nodig om leerlingen te beschermen. Op school wordt vanaf groep 7 ook aandacht besteed aan verantwoord mediagebruik en wordt de methode Blits gevolgd. Zodra de school merkt dat er sprake is van cyberpesten, zullen de ouders op de hoogte worden gebracht. Andersom verwachten de school dit ook van de ouders te horen dit ook, aangezien pesten vaak doorwerkt in de groep.

In zeer ernstige gevallen kan de politie worden ingeschakeld. De school kan hierover adviseren, maar uiteindelijk zijn het de ouders die al dan niet aangifte doen. Het is in ieder geval goed om alle berichten en eventuele foto's te bewaren, hoe onaangenaam de inhoud ook is. Ze kunnen fungeren als bewijsmateriaal en als aanknopingspunt bij het zoeken naar de dader.

Vijfsporenaanpak

Hulp aan het gepeste kind

In de vorm van steun, een luisterend oor en oplossingsgerichte maatregelen. De ouders van de gepeste leerling worden op de hoogte gebracht indien sprake is van structureel pesten van hun kind. De leerkracht blijft gedurende het gehele proces in gesprek met het gepeste kind en zijn of haar ouders en houdt hen op de hoogte van de aanpak en gemaakte afspraken. Het kind wordt geprezen dat het hulp durfde te zoeken. Samen wordt gezocht naar mogelijke oplossingen (b.v. schade herstellen door zelf bedenken van een acceptabele genoegdoening, relatieherstel pester). Eventueel kan worden geadviseerd om deskundige hulp in te roepen. Bijvoorbeeld voor een training sociale vaardigheid of versterking van het zelfvertrouwen. Hiermee wordt zeker niet bedoeld dat pesten de eigen schuld is van het gepeste kind. Sommige kinderen kunnen echter wel een steuntje in de rug gebruiken. Het gepeste kind voelt zich vaak eenzaam en heeft een beperkte weerbaarheid. Angst en onzekerheid worden verder versterkt door ondervonden pestgedrag.

Hulp aan de pester

De leerkracht zal proberen te achterhalen waar het pestgedrag vandaan komt, door intensief met het betreffende kind in gesprek te gaan. Misschien is de pester vroeger zelf gepest, of is (mogelijk) sprake van een ontwikkelingsstoornis, waardoor hij/zij zich impulsief en/of agressief gedraagt. Een kind kan ook door omstandigheden of eigen onzekerheid of angst in een pester-rol gegroeid zijn. Afhankelijk van de situatie zijn verschillende oplossingsgerichte interventies mogelijk. Hulp wordt gegeven in de vorm van regels en afspraken, het stimuleren van gewenst gedrag en het bespreken en sanctioneren van ongewenst gedrag. Structuur wordt geboden en het kind leert om op een positieve manier met anderen om te gaan, met veel positieve bekrachtiging als dat lukt. Eventueel kan worden geadviseerd om deskundige hulp in te roepen. Bijv. voor persoonlijke sociale vaardigheidstrainingen maar ook voor betrokkenheid GGD, jeugdzorg of maatschappelijk werk. De pester heeft vaak verkeerde en beperkte sociale vaardigheden. Hij/zij is soms niet goed in staat langdurige sociale contacten te onderhouden op andere gronden dan die van macht en delen in die macht.

Hulp aan de meelopers en de zwijgende middengroep

In de vorm van hen zelf mobiliseren bij het vinden van oplossingen. Praten over hun rol in het pestprobleem is belangrijk. Meelopers willen er vaak graag bij horen. De grote angst van de meelopers is om zelf gepest te worden. De zwijgende middengroep heeft vaak geen weet van het pestgedrag of wil het liever niet weten. Deze kinderen kunnen een cruciale rol spelen in het signaleren en stoppen van pesterijen als zij zich bewust zijn van hun gezamenlijke kracht. Als de groep ervoor kiest om achter het slachtoffer te gaan staan dan houdt het pesten op.

Hulp aan de ouders

In de vorm van achtergrondinformatie en adviezen. Ouders die zich zorgen maken, worden altijd serieus genomen. Ouders worden geïnformeerd over structurele pestproblemen en betrokken bij het zoeken naar de oorzaak en het vinden van oplossingen. De school kan ouders indien gewenst ook advies geven voor de aanpak thuis.

Hulp aan de leerkracht

In de vorm van achtergrondinformatie over het verschijnsel, de signalen, de gevolgen en concrete aanpakmogelijkheden. De leerkrachten reageren adequaat op pestsignalen. De intern begeleider en externe deskundigen kunnen waar nodig ondersteunen bij de aanpak van het probleem.

Tips voor leerlingen

Respect

- Spreek met respect over je ouders en school.
- Spreek met respect over je klasgenoten.
- Spreek met respect over jezelf.

Wat kun je doen als je gepest wordt?

- Sterke houding aanleren: stevig staan, opgeheven hoofd, schouders naar achteren.
- 1-> Pestgedrag negeren.
- 2-> Weglopen en met iemand anders gaan spelen.
- 3-> Stop hou op! zeggen.
- 4-> Naar de leerkracht of pleinwacht gaan als het pesten niet stopt.

Maar: altijd naar de leerkracht of pleinwacht gaan als een leerling scheldt of iemand pijn doet.

Wat kun je doen als je ziet dat iemand gepest wordt?

- Stop hou op! zeggen tegen de pester(s).
- Het gebaar voor time-out maken (T vormen met 2 handen).
- Samen weglopen en ergens anders gaan spelen.

Wat kun je doen als je iemand pest?

- Veel problemen ontstaan doordat kinderen ervan uitgaan dat dingen altijd expres gebeuren, terwijl dat meestal niet zo is. Daarom is het belangrijk dat je oprecht en direct sorry! zegt als je iemand per ongeluk iets aandoet, en even controleert of het weer goed met hem/haar is.
- Als je iets bewust hebt gedaan maar achteraf spijt hebt, is oprecht excuus aanbieden een goede manier om te proberen het weer goed te maken.
- Vraag de leerkracht om hulp.

Wat kun je doen als je heel erg boos wordt?

- Zeg stop, controle! tegen jezelf.
- Stop je handen in je zakken of hou ze op je rug.
- Tel tot 10.
- Draai je om en loop weg.
- Doe je ogen dicht en haal diep adem zodat je rustig wordt.
- Denk na. Wat gebeurde er, wat voel je, wat kan je doen?
- De oplossing die je kiest is goed voor jezelf én voor de ander.
- Heb je een goede oplossing, probeer die dan uit.
- Zie je geen goede oplossing, zoek dan hulp bij de leerkracht.

Stappenplan voor leerkrachten na melding van structureel pesten

Stap 1 – Erkenning van het pestprobleem

Het uitgangspunt is: als een kind zich gepest voelt dan is er een pestprobleem. Dat wil niet zeggen dat de vermeende pester op voorhand schuldig wordt bevonden. De leerkracht laat het kind merken dat het probleem serieus wordt genomen en dat er een oplossing zal worden gezocht.

Stap 2 – Verkenning gepeste

De leerkracht gaat uitgebreid in gesprek met het gepeste kind.

Stap 3- Verkenning pester

De leerkracht gaat uitgebreid in gesprek met de vermeende pester.

Stap 4 – Verkenning betrokkenen

De leerkracht gaat in gesprek met de andere kinderen die bij het probleem betrokken zijn. Wat is hun rol? Wat zou volgens hen helpen om het probleem op te lossen?

Stap 5 – Documenteren en plan van aanpak

De leerkracht registreert het probleem bij de betrokken leerlingen in ParnasSys en maakt een plan van aanpak. De intern begeleider en de betreffende ouders worden op de hoogte gebracht. Indien het pesten ernstige vormen aan neemt, wordt het formulier incidentenregistratie ingevuld en wordt de aandachtsfunctionaris en directie op de hoogte gebracht.

Stap 6- Uitvoering

Er wordt gewerkt volgens het vastgestelde plan van aanpak

Stap 7 – evaluatie

De situatie wordt geëvalueerd en alle betrokkenen worden op de hoogte gebracht.